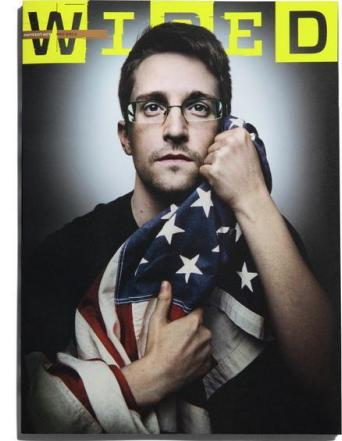

VTK

Prezentacije 29.09.2018.

Prof. dr Zvonimir Ivanović

OBLICI ODGOVORNOSTI

- Krivična
- Prekršajna
- Odgovornost za privredni prestup
- Građansko-pravna ili imovinska odgovornost

Izmene

Posebno tužilaštvo u okviru Višeg

Stvarno i mesno nadležno je Odeljenje Višeg Suda u Beogradu, a ne veće, kako je, do poslednjih izmena, bilo.

Pored opisanih organa nadležnost u ovoj materiji imaju i Sektor za normativne poslove i međunarodnu saradnju a u okviru njega Odeljenje za međunarodnu pravnu pomoć i, takođe, u okviru MUP RS, UMOPS Nacionalni Centralni Biro INTERPOL –a.

Bezbednost – SATIT i CERTOVI

Postupanje

Pre pokretanja krivičnog postupka – prilikom preduzimanja tzv. potražnih radnji, ali određenih (dokaznih) istražnih, u cilju otkrivanja krivičnih dela i učinilaca, sprečavanje bekstva i sakrivanja učinilaca, i pronalaženje, fiksiranje i obezbeđenje predmeta i tragova kao dokaza o krivičnim delima, kao i prikupljanje obaveštenja od koristi za vođenje krivičnog postupka. U ovom slučaju postupaju policija, Javni Tužilac kao i sud u zakonom propisanim slučajevima.

U toku krivičnog postupka – kada postupaju po nalozima i naredbama rukovodećih organa u postupku (sudija za prethodni postupak, sudsko veće, sudija pojedinac) – policija, ali i samostalno u procesnom položaju tužioca, Javni tužilac i ovlašćeni tužilac.

Krivično – pravne karakteristike

- Krivična dela protiv bezbednosti računarskih podataka
- protiv intelektualne svojine, imovine, privrede i pravnog saobraćaja, kod kojih se kao objekat ili sredstvo izvršenja krivičnih dela javljaju računari, računarski sistemi, računarske mreže i računarski podaci, kao i njihovi proizvodi u materijalnom ili elektronskom obliku
- - uz dodatne uslove 2000 primeraka i 1.000.000
- krivična dela protiv sloboda i prava čoveka i građanina, polne slobode, javnog reda i mira i ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije, koja se zbog načina izvršenja ili upotrebljenih sredstava mogu smatrati krivičnim delima visokotehnološkog kriminala

Krivična dela protiv polne slobode

Član 185. Prikazivanje, pribavljanje i posedovanje pornografskog materijala i iskorišćavanje maloletnog lica za pornografiju

Član 185a Navođenje maloletnog lica na prisustvovanje polnim radnjama

Član 185b. Iskorišćavanje računarske mreže ili komunikacije drugim tehničkim sredstvima za izvršenje krivičnih dela protiv polne slobode prema maloletnom licu

Grupa Kd. Protiv bezbednosti računarskih podataka

Član 298. Oštećenje računarskih podataka i programa

Član 299. Računarska sabotaža

Član 300. Pravljenje i unošenje računarskih virusa

Član 301. Računarska prevara

Član 302. Neovlašćeni pristup zaštićenom računaru,
računarskoj mreži i elektronskoj obradi podataka

Član 303. Sprečavanje i ograničavanje pristupa javnoj
računarskoj mreži

Član 304. Neovlašćeno korišćenje računara ili računarske
mreže

Načini saznanja za kd i uč.

Putem operativnog rada OSL policije
Neposrednim zaticanjem na delu
Prijavama građana

oštećenih, nosilaca prava

administratora

pravnih lica – banaka, oštećenih pravnih lica
javnim pogovaranjem

sredstvima javnog informisanja – internet

OSINT u koje spadaju najrazličitiji otvoreni izvori, naročito
na internetu

Rasvetljavanje

- Uloga policije u predistražnom postupku je preovlađujuća iako je rukovodilac JT
- Obezbeđenje lica mesta - Uputstvo o postupanju sa digitalnim dokazima
- Uviđaj ili pretresanje?
- Prikupljanje obaveštenja od pravnih lica i komunikacija sa ISP i kablovskim i telekomunikacionim kompanijama
- Pretresanje stana i drugih prostorija i lica, a posebno pretresanje računara
- Privremeno oduzimanje predmeta
- Korišćenje uređaja za javni nadzor, privatnih bezbednosnih uređaja
- Korišćenje naloga SPP za listinge, dovijanje JT sa računarskim pretraživanjem ličnih podataka,
- PDR
- Saslušanje osumnjičenog i okrivljenog
- Ispitivanje svedoka

Ovlašćenja policijskih službenika

Obavezna instrukcija o postupanju (prikupljanju i obezbeđenju) sa digitalnim dokazima kraj februara 2013

Zašto?

Razlozi protiv?

Logika?

Vaša mišljenja protiv?

Instrukcija

Opšti principi

Prilikom postunanja sa elektronskim dokazima policijski službenik dužan je da iostupa na način kojim se omogućava očuvanje verodostojnosti dokaza.

Verodostojnost se obezbeđuje postupanjem kojim se teži očuvanju datuma na računaru ili uređaju za skladištenje podataka. Policijski službenik dužan je da sačini belešku o preduzetim postupcima. U službenoj belešci navode se preuzete radnje, razlozi zbog kojih su iste preuzete, kao i da li je došlo do izmene datuma ili ne i koje su posledice ove izmeie.

Obavezna oprema

Foto aparat i/ili kamera za snimanje lica mesta i informacija na ekranu

računara;

Rukavice za jednokratnu upotrebu;

nalepnice za dokaze i materijal;

Kese za zaštitu od neovlašćenih izmsna dokaznog materijala;

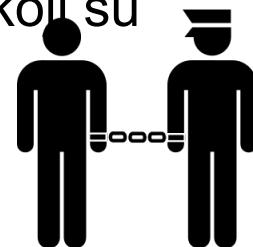
Providne plastične kese za dokazni materijal i pečate sa pečatnim voskom;

Papirne kese za dokazni materijal i selotejp trake;

Antistatičke kese:

Flomastere u boji za obeležavalje šifri i naziva predmeta kojii su uzeti i vodootporni markeri i

Kutije na sklapanje.

Pretresanje mesta

Pri dolasku na mesto nzvršenja krivičnog dela ili tokom pretresanja prostorija gde postoji mogućnost da se nalazi elektronski dokaz na računaru, policijski službenik dužan je da obezbedi prostoriju i računar ili drugi uređaj.

Policijski službenik ne treba da uključuje računar koji je isključen,,a, ukoliko je računar uključen, pretragu elektronskih dokaza vršiće lica koja su za to ovlašćena.

Policijski službenik dužan je da potraži lozinke u dnevnicima ili beleškama oko računara. kao i priručnike sa uputstvima za softver. Policijski službenik dužan je da potraži i oduzme sve povezane uređaje za skladištenje elektronekih podataka. Svaki oduzeti predmet potrebno je posebno upakovati. Računar je potrebno upakovati u papirnu kesu, oblepiti selotejp trakom, a ispod selotejp trake potrebno je staviti beli papir. Na ovom papiru potrebno je da se osumnjičeni potpiše vodootpornim markerom, čime potvrđuje stanje u kojem je predmet oduzet.

Policijski službenik dužan je da potraži i oduzme sve povezane uređaje za skladištenje elektronekih podataka. Svaki oduzeti predmet potrebno je posebno upakovati. Računar je potrebno upakovati u papirnu kesu, oblepiti selotejp trakom, a ispod selotejp trake potrebno je staviti beli papir. Na ovom papiru potrebno je da se osumnjičeni potpiše vodootpornim markerom, čime potvrđuje stanje u kojem je predmet oduzet.

Pretresanje mesta

Na svakom zanakovanom oduzetom predmetu ispisuju se podaci o licu od koga je predmet oduzet, brojevi telefona ovog lica lica, kontakt advokata ukoliko je lice lišeno slobode i adresa na kojoj je predmet privremeno oduzet.

Svi oduzeti predmeti trebalo bi da budu opisani u potvrди o irivremeno oduzetim predmetima, kao i u zapisniku o pretresanju.

Na oduzeti predmet potrebno je zlepiti nalepnicu na kojoj se označava naziv organa ili organizacione jedinice kojoj se predmet predaje radi čuvanja ili daljeg postupanja. kao i datum i vreme izvršene predaje. Ispred naziva organa, odnosno jedinice, na nalepnicu se potpisuje ovlašćeno lice kome se predmet predaje i stavlja se nova nalepica, staru nalepnicu treba ostaviti

Postupak privremenog oduzimanja

Postupci za privremeno oduzimanje računara i računarske opreme razlikuju se u zavisnosti od toga da li je računar isključen ili je uključen.

Mesto gde se računar nalazi kao i kablove je potrebno fotografisati, a zatim isključiti kabl za struju iz zadnjeg dela računara (ne iz zida), kao i ostale kablove i uređaje iz računara. Kablovi se moraju označiti za kasnije raspoznavanje povezanih uređaja.

Pored računara i računarske opreme, oduzimaju se i svi uređaji za skladištenje elektroških podataka, priručnici za upotrebu tih uređaja i beleške. Sve oduzete predmete potrebno je spakovati na način opisan u članu 5. instrukcije i o tome sačiniti službenu belešku

Oduzimanje

Policijski službenik dužan je da korisnika ili drugo lice od koga se računar privremeno oduzima pita da li koristi enkripciju ili neki od servisa na internetu za skladištenje podataka i komunikaciju. Ukoliko je korišćena enkripcija ili neki od servisa, potrebno je kontaktirati Odeljenje za visokotehnološki kriminal ili Službu za specijalne istražne metode, nakon čega se mogu preuzeti druge radnje

Obezbeđenje

Kada je reč o uključenom računaru, najpre je potrebno obezbediti prostor gde se računarska oprema nalazi.

Osumnjičenima je zabranjen pristup računaru. Mesto gde se računar nalazi kao i kablove potrebno je fotografisati.

Uključeni računar se ne sme pretraživati, a ono što se nalazi na ekranu računara potrebno je fotografisati i opisati u službenoj belešci.

U slučaju da je skrinsejver aktivan za deaktivaciju potrebno je koristiti miš, a ne tastaturu. Takođe, miš se koristi i za rukovanje otvorenim prozorima koji su prikazani na ekranu. Ukoliko je aktivna neka od aplikacija koja briše podatke potrebno je odmah isključiti računar izvlačeći kabl za struju iz zadnjeg dela računara.

Obezbeđenje

Pored računara i računarske opreme, oduzimaju se i svi uređaji za skladištenje elektroških podataka, priručnici za upotrebu tih uređaja i beleške. Sve oduzete predmete, pošto se ohlade, potrebno je spakovati na način opisan u članu 5. instrukcije i o tome sačiniti službenu belešku.

Policijski službenik dužan je da korisnika ili drugo lice od koga se računar privremeno oduzima pita da li koristi enkrinciju ili neki od servisa na internetu za skladištenje podataka i komunikaciju. Ukoliko je korišćena enkripcija ili ieki od servisa potrebno je kontaktirati Odeljelje za visokotehnološki kriminal ili Službu za specijalne istražne metode, nakon čega se mogu preuzeti druge radnje.

Mrežno okruženje

U slučaju da policijski službenik nađe na elektronsko okruženje gde se dokazi nalaze u okviru kućnih mreža potrebno je obezbediti prostor gde se nalazi kompjuterska oprema. a zatim utvrditi gde se nalazi modem / ruter koji je potrebno isključiti iz telefona.

U slučaju da se elektronski dokazi nalaze u poslovnoj mreži ili na serveru složene infrastrukture, potrebno je obezbediti mesto, a zatim kontaktirati Odeljenje za borbu protiv visokotehnološkog kriminala ili Službu za specijalne istražne metode.

Mobilni telefoni

Privremeno oduzimanje mobilnih telefona razlikuje se u zavisnosti od toga da li je mobilni telefon isključen ili uključen. Policijski službenik ne treba da uključuje mobilni telefon koji je isključen.

Ako je mobilni telefon uključen, potrebno je fotografisati ili zabeležiti sve što se nalazi na ekranu. U postupku privremenog oduzimanja mobilnog telefona, policijski službenik nije ovlašćen da samostalno pretražuje mobilni telefon u cilju pribavljanja dokaza.

Ukoliko se radi o hitnim slučajevima, odnosno ukoliko se очekuje ostvarivanje komunikacije koja bi pospešila vođenje istrage, mobilni telefon mora ostati uključen. Ukoliko ti nije slučaj telefon je potreban isključiti.

Ostali uređaji

Privremeno oduzimanje ostalih digitalnih uređaja na kojima se mogu pronaći elektronski dokazi razlikuje se u zavisnosti od toga da li je uređaj isključen ili uključen.

Policijski službenik ns treba da uključuje uređaj koji je isključen. Ukoliko je uređaj uključen, potrebno je fotografisati ekran uređaja i u službenoj belešci onisati sve što se nalazi na ekranu. RBA (Personalpi digitalpi asistent) potrebno je ostaviti uključenim dok je ostale uređaje neophodno isključiti.

Digitalni uređaj zajedno sa svim pripadajućim kablovima i uređajima za skladištenje podataka je potrebno staviti u antistatičku kesu.

O svim preduzetim radnjama u postupku privremenog oduzimanja digitalnih uređaja potrebno je sačiniti službenu belešku u koju će se uneti i lozinke dobijene od vlasnika uređaja.

Rasvetljavanje

Posebne dokazne radnje

Samo u posebnim slučajevima i u situacijama vezanim za postupanje tužilaca posebne nadležnosti

- 1) za koja je posebnim zakonom određeno da postupa javno tužilaštvo posebne nadležnosti;
- 2)... prikazivanje, pribavljanje i posedovanje pornografskog materijala i iskorišćavanje maloletnog lica za pornografiju (član 185. st. 2. i 3. Krivičnog zakonika),... ugrožavanje nezavisnosti (član 305. Krivičnog zakonika), ugrožavanje teritorijalne celine (član 307. Krivičnog zakonika), napad na ustavno uređenje (član 308. Krivičnog zakonika), pozivanje na nasilnu promenu ustavnog uređenja (član 309. Krivičnog zakonika), diverzija (član 313. Krivičnog zakonika), sabotaža (član 314. Krivičnog zakonika), špijunaža (član 315. Krivičnog zakonika),

Rasvetljavanje

Odavanje državne tajne (član 316. Krivičnog zakonika), izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje i netrpeljivosti (član 317. Krivičnog zakonika), povreda teritorijalnog suvereniteta (član 318. Krivičnog zakonika), udruživanje radi protivustavne delatnosti (član 319. Krivičnog zakonika), pripremanje dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Srbije (član 320. Krivičnog zakonika), teška dela protiv ustavnog uređenja i bezbednosti Srbije (član 321. Krivičnog zakonika),

3) sprečavanje i ometanja dokazivanja (član 336. stav 1. Krivičnog zakonika) ako je učinjeno u vezi sa krivičnim delom iz tač. 1) i 2) ovog stava.

Rasvetljavanje

posebna dokazna radnja iz člana 166 ZKP može se odrediti i za sledeća krivična dela: neovlašćeno iskorišćavanje autorskog dela ili predmeta srodnog prava (član 199. Krivičnog zakonika), oštećenje računarskih podataka i programa (član 298. stav 3. Krivičnog zakonika), računarska sabotaža (član 299. Krivičnog zakonika), računarska prevara (član 301. stav 3. Krivičnog zakonika) i neovlašćeni pristup zaštićenom računaru, računarskoj mreži i elektronskoj obradi podataka (član 302. Krivičnog zakonika).

Rasvetljavanje

Prilikom preuzimanja radnji obezbeđivanja i zaplene digitalnih i drugih materijalnih dokaza, analogno se primenjuju odredbe ZKP-a koje se odnose na pretresanje stana i lica (čl. 151. – 161.) i privremeno oduzimanje predmeta odnosno isprava i dokumenata (čl. 147-151. i čl.153), za pregled računarske opreme na licu mesta, odredbe ZKP koje se odnose na uviđaj (čl. 133. – 136.), a u pogledu veštačenja tako oduzete opreme njenog digitalnog sadržaja, opšte odredbe o veštačenju i odredbe koje se odnose na stručnog savetnika iz čl. 113. – 126. ZKP-a.

Ostali državni organi

- 1) privremeno oduzima svu zatečenu robu, odnosno sve proizvode koji su predmet ili sredstvo povrede prava intelektualne svojine;
 - 2) izriče meru privremene zabrane obavljanja delatnosti kojom se povređuje pravo intelektualne svojine.
- 1) uzima uzorke predmetne robe, odnosno proizvoda radi ispitivanja postojanja povrede prava intelektualne svojine, odnosno radi obezbeđivanja dokaza o tome;
 - 2) podnosi prijavu nadležnom javnom tužiocu, odnosno prekršajnom organu;
 - 3) izvodi i druge dokaze neophodne za utvrđivanje povrede prava intelektualne svojine.

Posebno tužilaštvo

Zakonom ONODOVTK uređuje se obrazovanje, organizacija, nadležnost i ovlašćenja posebnih organizacionih jedinica državnih organa.

Za postupanje u predmetima krivičnih dela VTK nadležno je Više javno tužilaštvo u Beogradu za teritoriju Republike Srbije.

U Višem javnom tužilaštvu u Beogradu - posebno odeljenje za borbu protiv visokotehnološkog kriminala tj. Posebno tužilaštvo.

Radom Posebnog tužilaštva rukovodi Posebni tužilac za visokotehnološki kriminal.

Posebnog tužioca postavlja Republički javni tužilac iz reda zamenika javnih tužilaca koji ispunjavaju uslove za izbor za zamenika višeg javnog tužioca, uz pismenu saglasnost lica koje se postavlja.

Posebno tužilaštvo

5. avgusta 2011 godine Republički javni tužilac Zagorka Dolovac je postavila zamenika Višeg javnog tužioca Branka Stamenkovića za rukovodioca Posebnog odeljenja za visokotehnološki kriminal, tj. Posebnog tužioca za visokotehnološki kriminal.

U Posebnom tužilaštvu pored rukovodioca angažovana su još dva zamenika Višeg javnog tužioca specijalizovana za ovu oblast kao i dva tužilačka savetnika uz prateće administrativno osoblje.

Od osnivanja početkom 2006 godine zaključn sa 1. oktobrom 2011 godine, Posebno tužilaštvo za visokotehnološki kriminal je postupalo ili postupa u preko 1700 predmeta u okviru svoje nadležnosti.

SOCIO-DEMOGRAFSKI PROFIL IZVRŠILACA KRIVIČNOG DELA IZ ČL.185 KZ

□ Cilj istraživanja

□ Utvrđivanje socio-demografskih karakteristika izvršilaca krivičnog dela Prikazivanje pornografskog materijala i iskorišćavanje dece za pornografiju iz čl. 185. KZ, radi bližeg određenja nosilaca ove kriminalne aktivosti.

Metod

Istraživanjem je razmatrana struktura populacije izvršilaca krivičnog dela iz čl. 185. KZ, prema modalitetima najbitnijih socio-demografskih obeležja:

- dob,
- školska spremam,
- zaposlenost,
- bračni status,
- karakter mesta prebivališta (selo-grad),
- ranija osuđivanost,
- struktura ranije izvršenih krivnih dela.

Metod

Istraživanjem nisu razmatrani podaci koji se odnose na zanimanje i socio-ekonomski status, iz razloga njihove nepotpunosti.

Metod

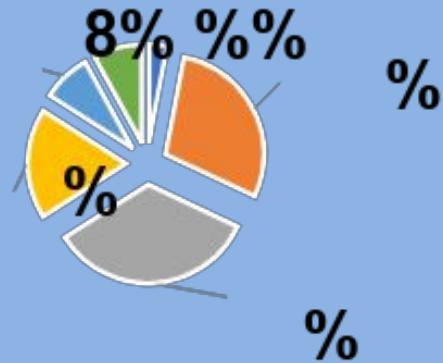
Sve analize izvedene su na podacima **Višeg javnog tužilaštva u Beogradu**, koji su obuhvatili lica koja su u periodu 2013. do 2015. godine, izvršila krivično delo iz čl. 185 KZ.

Uzorak

Istraživanjem je obuhvaćeno 62 osobe muškog pola, koji su u vreme izvršenja krivičnog dela iz čl. 185 KZ, bili punoletna lica, starosti od 18 do 70 godina.

Rezultati

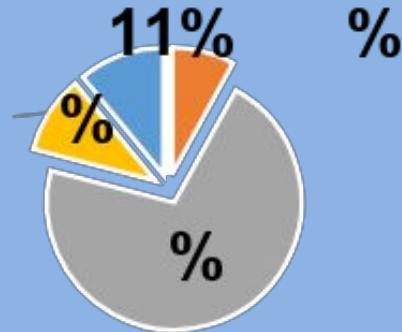
▣ Starosna struktura

- ▣ 18 годишно
- ▣ Од 20-30

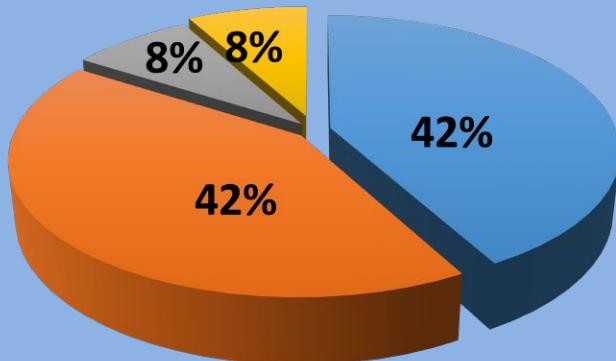
Godina

□ Školska spremam

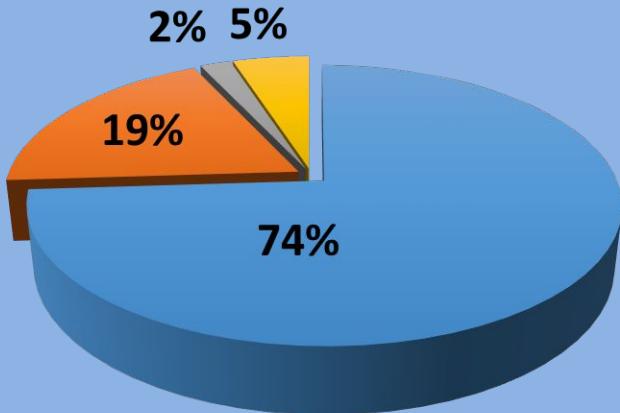
- Без школам
 - Основна школа
 - Средња школа
- Bez školske spreme
Основна школа
Средња школа

Zaposlenost

- Nezaposleni
- Zaposleni
- Povremeno sezonski
- Penzioneri

◻ Bračni status

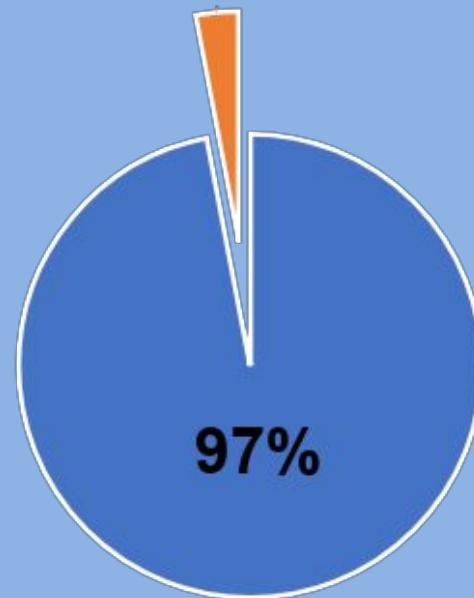
■ Neoženjen
■ Razveden

■ Oženjen
■ Vanbračna zajednica

❑ Karakter mesta prebivališta

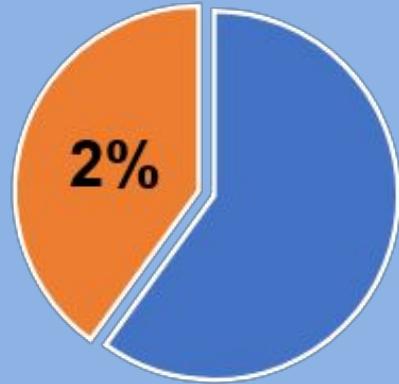

□ Ranija osuđivanost
3%

□ Nije osuđivan □ O
Osuđivan

Struktura ranije izvršenih krivičnih dela

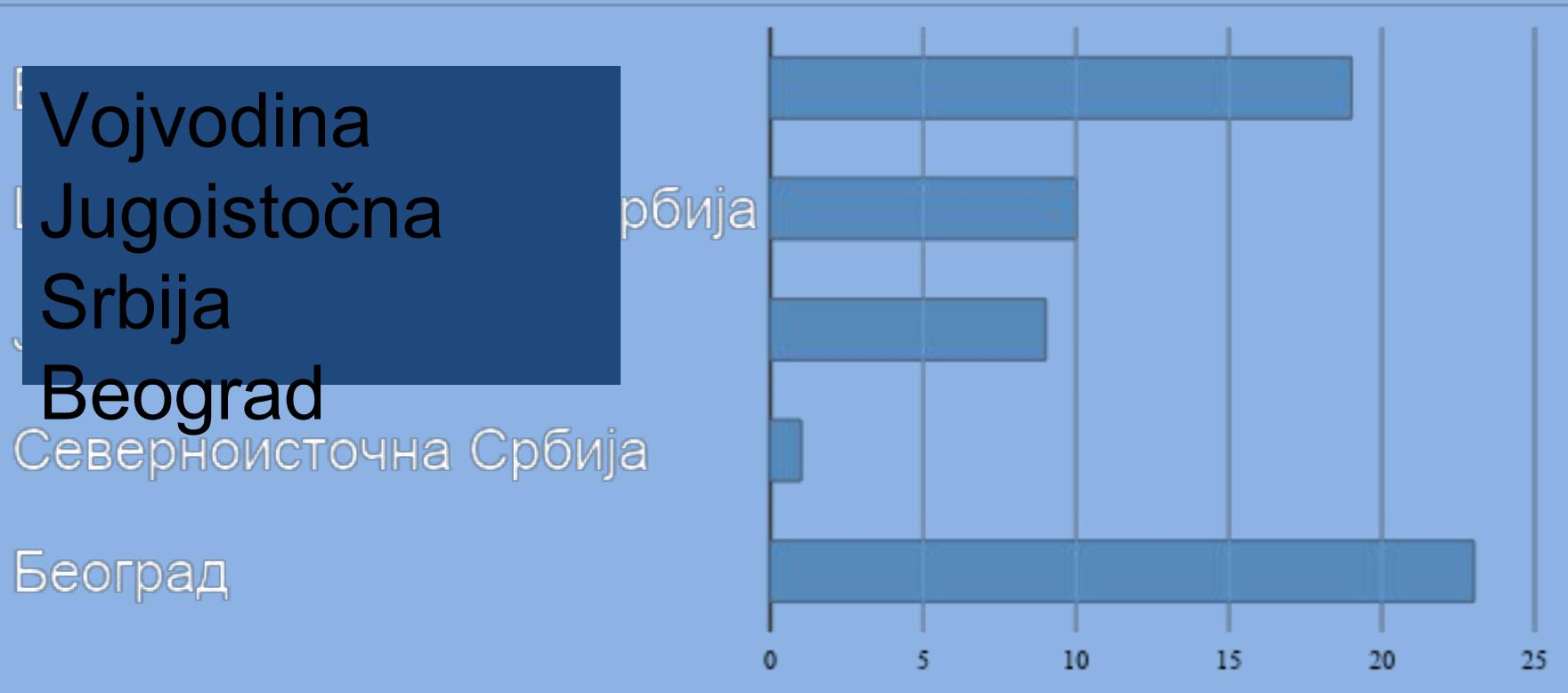
Kp

Krivična dela protiv imovine

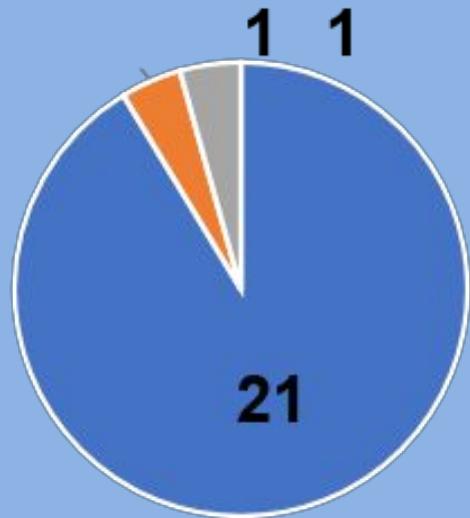
Kp

Krivična dela protiv polne slobode

❑ Broj izvršenih krivičnih dela iz čl.185 KZ, po
regionima Republike Srbije

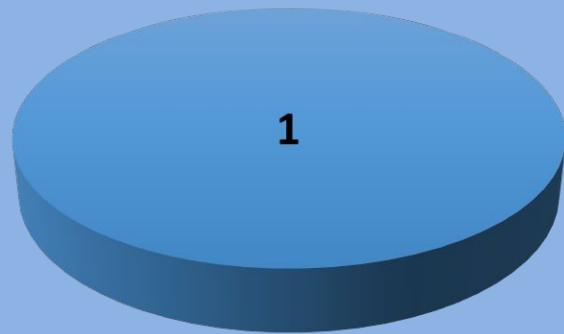

Region Beograd

Београд Земун
Beograd Zemun

Region Severoistočna Srbija

Неготин

Region Jugoistočna Srbija

■ Ниш

■ Лесковац

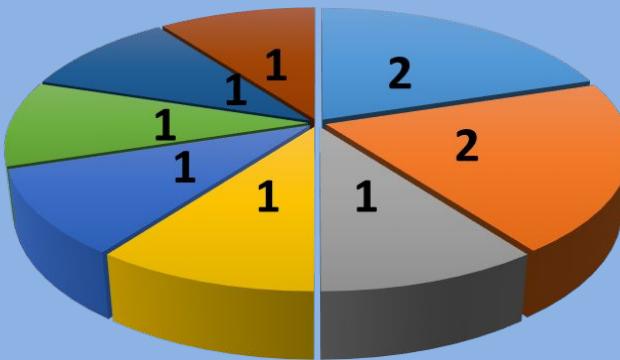
■ Пожаревац

■ Пирот

■ Сурдулица

■ Бољевац

Region Šumadija i Zapadna Srbija

Крагујевац

Крушевац

Ваљево

Шабац

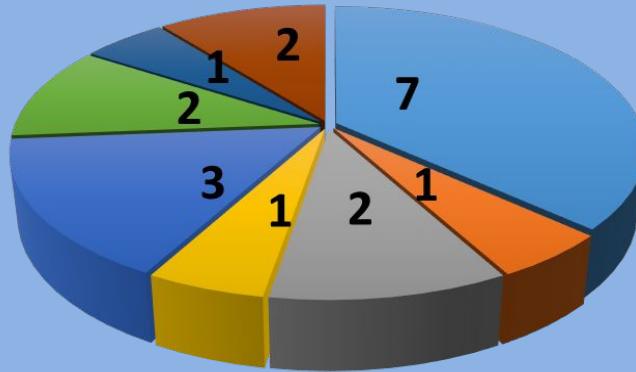
Аранђеловац

Параћин

Деспотовац

Баточина

Region Vojvodina

Нови Сад

Сомбор

Суботица

Нови Кнежевац

Ср. Митровица -Лаћарак

Гаково

Зрењанин

Сента

Zaključci

- Rezultati istraživanja pokazuju najveći broj izvršilaca krivičnog dela iz čl. 185 KZ, pripada uzrasnoj strukturi od 30-40 godina, sa prosekom od 36,6 godina starosti.
- 32% lica pripada uzrasnoj strukturi od 18-30 godina.
- 34% lica pripada uzrasnoj strukturi od 40-70 godina, među kojima je čak 8% penzionera.

Zaključci

- U pogledu ostalih socio-demografskih modaliteta, rezultati istraživanja pokazuju da su izvršioci krivičnog dela iz čl. 185 KZ:
 - lica sa završenom srednjom školom,
 - lica koja su u istom procentu zaposleni i nezaposleni,
 - neoženjeni,
 - neosuđivani,
 - gravitiraju iz gradskih sredina.

Hvala na pažnji